

به نام خداوند بخشنده مهربان

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجهٔ دکترای حرفه‌ای رشته پزشکی

عنوان:

بررسی فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از حوادث ثبت شده در جامعه

دانش آموزی شهر اردبیل بین سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶

نگارش:

هانیه خراسانی

استاد راهنما:

دکتر سعید صادقیه اهری

استاد مشاور:

دکتر محمد مهر تک

آذرماه ۱۳۹۹

شماره پایان نامه: ۰۸۹۰

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب هانیه خراسانی دانشجوی مقطع دکتری حرفه‌ای رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تایید می‌نمایم که:

- این پایان نامه بر اساس نتایج بررسی‌ها/ تحقیقات انجام یافته توسط اینجانب تحت راهنمای آقای دکتر سعید صادقیه اهری بوده و بوسیله **خودم** انشا گردیده است و در صورت استفاده از نتایج پژوهش‌ها و یا آثار دیگران بلافاصله به مرجع مورد استفاده استناد شده است و در قسمت منابع و مآخذ مشخصات مرجع به طور کامل ذکر گردیده است.
- مسئولیت صحت مطالب مندرج در این پایان‌نامه به طور کامل با اینجانب است.
- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان‌نامه و هر گونه محصول مستخرج از آن اعم از مقالات، چاپ کتاب و ثبت اختراع به دانشگاه علوم پزشکی اردبیل تعلق دارد و هرگونه استفاده از اطلاعات و یا نتایج، واگذاری اطلاعات به افراد دیگر، چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان‌نامه بدون اخذ اجازه کتبی از دانشگاه علوم پزشکی اردبیل ممنوع است.
- کلیه مقالات مستخرج از این پایان‌نامه تحت نام دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (Ardabil University of Medical sciences) به‌عنوان وابستگی نویسنده اول یا مسئول و با اطلاع و اجازه تمامی اساتید راهنما و مشاور به چاپ رسیده یا خواهد رسید.
- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می‌پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق با ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت برخورد قانونی، هیچ‌گونه ادعایی نخواهم داشت.

هانیه خراسانی
امضا و تاریخ

- بدینوسیله **اصال و صحت** نتایج این پایان‌نامه مورد تأیید اینجانب، دکتر سعید صادقیه اهری استاد راهنما می‌باشد.

دکتر سعید صادقیه اهری
امضا و تاریخ

تقدیم

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

خدای را بسی شاکرم که از روی کرم، پدر و مادری فداکار نصیبم ساخته تا در سایه‌ی درخت پربار وجودشان بیاسایم و از ریشه‌ی آن‌ها شاخ و برگ گیرم. والدینی که بودنشان تاج افتخاری است بر سرم و نامشان دلیلی است بر بودنم چراکه این دو موجود مقدس پس از پروردگار، مایه‌ی هستی‌ام بوده‌اند، دستم را گرفتند و در این وادی پر از فراز و نشیب زندگی، چگونه راه رفتن را به من آموختند.

آموزگاران‌ی که برایم زندگی و انسان بودن را معنا کردند.
همسر مهربانم که همواره همگام و همراه من بوده و خواهران عزیزتر از
جانم که مایه دلگرمی‌ام در طول زندگی تحصیلی‌ام بودند.
حال این برگ سبزی است تحفه‌ی درویش تقدیم به آستان آنان...

تشکر و قدردانی

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت‌های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند. اکنون که باید آغازی بر یک پایان بنگارم، بر خود لازم می‌دانم که از استاد راهنمای محترم جناب آقای دکتر سعید صادقیه اهری و استاد مشاور گران‌قدر جناب آقای محمد مهرتک به خاطر راهنمایی‌های ارزشمند نهایت تشکر و قدردانی را نمایم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده

فصل اول: مقدمه

۴	(۱-۱) اهمیت موضوع و انگیزه تحقیق
۸	(۱-۲) اهداف
۸	(۱-۲-۱) هدف کلی مطالعه
۸	(۱-۲-۲) اهداف اختصاصی
۹	(۱-۳) پرسش‌های پژوهش
۱۰	(۱-۴) تعریف واژه‌ها
۱۰	(۱-۱-۴) تعریف علمی
۱۱	(۱-۱-۴) تعریف عملی

فصل دوم: بررسی متون

۱۳	(۲-۱) حوادث
۱۴	(۲-۲) انواع حوادث
۱۴	(۲-۲-۱) سوختگی
۱۴	(۲-۲-۱-۱) انواع سوختگی
۱۵	(۲-۲-۱-۲) درجه‌بندی سوختگی
۱۵	(۲-۲-۱-۲-۱) سوختگی درجه I (Superficial)

- ۱۶(Partial thickness) II سوختگی درجه II (۲-۲-۱-۲-۲)
- ۱۶(Full thickness) III سوختگی درجه III (۲-۲-۱-۲-۳)
- ۱۷(Sub dermal) IV سوختگی درجه IV (۲-۲-۱-۲-۴)
- ۱۸ اپیدمیولوژی سوختگی (۲-۲-۱-۳)
- ۱۸ ارتباط سوختگی با سن (۲-۲-۱-۴)
- ۱۸ ارتباط سوختگی با جنس (۲-۲-۱-۴)
- ۱۹ حوادث ترافیکی کودکان (۲-۲-۲)
- ۲۲ عوامل مؤثر بر بروز خطر و حادثه ترافیکی برای کودکان عابر پیاده (۲-۲-۲-۱)
- ۲۳ عوامل جمعیت شناختی (۲-۲-۲-۱-۱)
- ۲۳ عوامل فرهنگی و اجتماعی (۲-۲-۲-۱-۲)
- ۲۴ عوامل مربوط به محیط فیزیکی (۲-۲-۲-۱-۳)
- ۲۵ نزاع و درگیری (۲-۲-۳)
- ۲۶ نزاع کودکان و علل آن (۲-۲-۳-۱)
- ۲۶ یادگیری نزاع در خانواده (۲-۲-۳-۱-۱)
- ۲۷ پیوستن به گروه همسال و نزاع (۲-۲-۳-۱-۲)
- ۲۷ نظارت خانواده و نزاع (۲-۲-۳-۱-۳)
- ۲۷ زمینه فرهنگی و نزاع (۲-۲-۳-۱-۴)
- ۲۸ بررسی متون (۲-۲)

فصل سوم: مواد و روش کار

- ۳۷ (۳-۱) نوع مطالعه
- ۳۷ (۳-۲) جامعه مورد مطالعه
- ۳۷ (۳-۳) نمونه برداری و حجم نمونه
- ۳۷ (۳-۴) روش گردآوری اطلاعات
- ۳۸ (۳-۵) محل انجام پژوهش
- ۳۸ (۳-۶) معیارهای ورود به مطالعه
- ۳۸ (۳-۷) معیارهای خروج از مطالعه
- ۴۱ (۳-۸) ملاحظات اخلاقی
- ۴۱ (۳-۹) روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل چهارم: نتایج

- ۴۳ (۴-۱) یافته‌های توصیفی
- ۴۳ (۴-۱-۱) فراوانی نوع حادثه
- ۴۴ (۴-۱-۲) توزیع جنسی حوادث
- ۴۵ (۴-۲) یافته‌های استنباطی

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

- ۵۴ (۵-۱) بحث
- ۵۹ (۵-۲) محدودیت‌ها

۶۰ نتیجه‌گیری (۵-۳)

۶۱ پیشنهادها (۵-۴)

منابع

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۳-۱: متغیرها	۳۸
جدول ۴-۱: توزیع حوادث در جامعه دانش آموزان اردبیل بین سال های ۹۰ تا ۹۶	۴۳
جدول ۴-۲: توزیع جنسی حوادث	۴۴
جدول ۴-۳: میانگین سنی کودکان به تفکیک نوع حادثه	۴۴
جدول ۴-۴: فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از حوادث ترافیکی	۴۵
جدول ۴-۵: فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از حوادث سوختگی	۴۵
جدول ۴-۶: فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از نزاع و درگیری و سقوط (تروما)	۴۶
جدول ۴-۷: فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از حوادث در کودکان زیر ۱۲ سال	۴۷
جدول ۴-۸: میزان مرگ و معلولیت کودکان زیر ۱۲ سال به تفکیک جنسیت و نوع حادثه	۴۸
جدول ۴-۹: فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از حوادث در کودکان بالای ۱۲ سال	۴۹
جدول ۴-۱۰: میزان مرگ و معلولیت کودکان بالای ۱۲ سال به تفکیک جنسیت و نوع حادثه	۵۰
جدول ۴-۱۱: فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از حوادث در دانش آموزان دختر	۵۰
جدول ۴-۱۲: فراوانی مرگ و معلولیت های جسمی ناشی از حوادث در دانش آموزان پسر	۵۱
جدول ۴-۱۳: فراوانی نوع حادثه به تفکیک گروه سنی	۵۱
جدول ۴-۱۴: فراوانی نوع حادثه به تفکیک جنس	۵۲

فهرست شکل‌ها

عنوان	صفحه
شکل ۱-۲: سوختگی ناشی از مایعات داغ که اکثر نواحی سطحی است به جز در ناحیه شانه که نیاز به گرافت پیدا خواهد کرد (۲۳).....	۱۴
شکل ۲-۲: عمق سوختگی (۲۲).....	۱۵
شکل ۲-۴: آسیب عمقی درم ناشی از مایعات داغ تحت سوختگی درجه II (۲۵).....	۱۶
شکل ۲-۵: کودک با ۷۰٪ سوختگی عمیق نیازمند به احیا و مراقبت ویژه در یک مرکز سوختگی (۲۶).....	۱۷
شکل ۲-۶: سوختگی درجه IV (۲۶).....	۱۷
نمودار ۱-۴: توزیع حوادث در جامعه دانش آموزان اردبیل بین سال‌های ۹۰ تا ۹۶.....	۴۳

فهرست علایم اختصاری

HSE: Health and Safety Executive

GBD: Global Burden of Disease

Iv: Intravenous

بررسی فراوانی مرگ و معلولیت‌های جسمی ناشی از حوادث ثبت‌شده در جامعه دانش‌آموزی شهر اردبیل بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶

چکیده

زمینه: حوادث دانش‌آموزی حوادثی هستند که در محیط مدرسه اتفاق می‌افتند. حوادث دانش‌آموزی را می‌توان حوادثی نظیر حوادث ترافیکی، سقوط، برخورد، سوختگی، برق‌گرفتگی و درگیری و نزاع به شمار آورد. اما با توجه به حساسیت امر، آمار دقیق از حوادث دانش‌آموزی در شهر اردبیل در دسترس نیست، بنابراین بررسی فراوانی حوادثی که باعث مرگ‌ومیر و معلولیت در جامعه دانش‌آموزی اردبیل شده است، می‌تواند زمینه‌ساز تدارک راهکارهایی برای کاهش این حوادث و معلولیت‌ها و سایر عوارض مربوط به حوادث در این شهر باشد.

هدف: تعیین فراوانی مرگ و معلولیت‌های جسمی ناشی از حوادث ثبت‌شده در جامعه دانش‌آموزی شهر اردبیل بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶.

مواد و روش‌ها: در این پژوهش توصیفی-مقطعی (Cross Sectional) گذشته‌نگر، داده‌های مربوط به حوادث رخ‌داده دانش‌آموزان ۷ تا ۱۸ ساله شهر اردبیل طی سال‌های ۹۰ تا ۹۶ به تعداد ۷۵۰ دانش‌آموز حادثه‌دیده، جمع‌آوری شد. داده‌های جمع‌آوری‌شده از بیمه معلم و بیمارستان فاطمی اردبیل توسط نرم‌افزار SPSS25 و آزمون‌های کای-دو و تحلیل واریانس آن‌ها، تحلیل شدند.

نتایج: کل حوادث ثبت‌شده در جامعه دانش‌آموزی بین سال‌های ۹۰ تا ۹۶ تعداد ۷۵۰ مورد بود که ۴۷۵ مورد (۶۳/۳۳٪) شامل نزاع و درگیری و سقوط، ۲۳۶ مورد (۳۱/۴۷٪) شامل تصادف و ۳۹ مورد (۵/۲٪) شامل سوختگی بود. میانگین سنی کودکان حادثه‌دیده $13/04 \pm 3/17$ بود. میزان مرگ‌ومیر و معلولیت ناشی از حوادث شامل ۲۲ مورد (۲/۹۳٪) مرگ

و ۱۸ مورد (۰/۲/۴) معلولیت بود که حوادث ترافیکی با ۱۳ مورد (۰/۵۹/۰) مرگ و ۶ مورد (۰/۳۳/۳۳) معلولیت؛ نزاع و درگیری و سقوط با ۸ مورد (۰/۳۶/۴) مرگ و ۴ مورد (۰/۲۲/۲۲) معلولیت و درنهایت سوختگی با ۱ مورد (۰/۴/۶) مرگ و ۸ مورد (۰/۴۴/۴۴) معلولیت همراه بود. میزان مرگ و معلولیت کودکان با سن آنان ارتباط معنی‌داری نداشت؛ اما میزان وقوع تصادف و سوختگی با افزایش سن افزایش یافته بود ($P < 0/05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به نظر می‌رسد دانش‌آموزان پسر نسبت به دانش‌آموزان دختر بیشتر مستعد حوادث باشند. نزاع و درگیری به نسبت سایر عوامل می‌تواند در بروز حوادث نقش داشته باشد. درنهایت حوادث ترافیکی می‌تواند بیشترین نقش را در مرگ دانش‌آموزان داشته اما حوادث نزاع، درگیری و سقوط و حوادث سوختگی می‌تواند بیشترین نقش را در معلولیت دانش‌آموزان ایفا نماید.

کلمات کلیدی: مرگ، معلولیت، حوادث، دانش‌آموزان.